

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

КОНСТАНТИН ДАНИЛ

(1802 - 1873)

Каталог изложбе

Нови Сад, 2002

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

КАТАЛОЗИ ИЗЛОЖБИ

69

АУТОРИ КАТАЛОГА И ИЗЛОЖБЕ
Ксенија Светличкић и Славица Крстић

Библиотека Матице српске приредила је изложбу поводом 200. годишњице рођења сликара Константина Данила. Изложба је отворена од 4. до 31. марта 2002. године у витринама испред свечане сале Матице српске, а коришћена је грађа из збирки БМС. Испод сваке каталошке јединице уписане су сигнатуре.

Урош Предић: *Портрет Константина Данила*

Време у којем настаје, живи и расте сликарска слава Константина Данила обележено је у Европи појавом класицизма и његове крајње фазе "бидермајера" и постепеним успоном романтичарских схватања. Говорено ликовним језиком, био је то сукоб сасвим опречних схватања у организовању слике, сукоб цртачких и сликарских вредности. Док су класицисти истицали увек апсолутно јасну цртачку контуру и линију, романтичари, напротив, гоњени су у правцу поновних откривања интензитета боје и светла, користећи се при томе поукама великих барокних сликара. На уметничком врху ових супротних схватања стоје Енгр и Делакроа, стоји она опоро формулисана Ендрова порука: "Господине, цртање, то је пристојност, господине, цртање је питање части". Па ипак и у табору истомишљеника постојале су разлике. Још понајвише оне долазе до изражаја у схватањима француских и немачких класициста и романтичара.(...)

Свеједно на који начин, али је чињеница да је у тридесетим годинама 19. века, у изгубљеној панонској провинцији живео и радио сликар способан да са урођеним афинитетом и скромним предлошцима, можда из друге руке, оствари и неке оригиналне, а за нашу средину свакако невиђене вредности. Јер доиста, и поред свих реминисценција на Италију или Шпанију, панчевачки иконостатс настаје као чудесно дело једног самосталног и самониклог сликарског истраживача. Оно што је открио овде у Панчеву, Данил ће касније, у временима када су већ знатно порасле могућности његовог изворнијег обавештавања, понављати или варирати. Сви његови каснији иконостаси, колико год на њима сусретали и одличне појединачне слике и успеле детаље, не представљају дела која превазилазе панчевачку целину. Даниловски стил у црквеном сликарству створен је у Панчеву, у

овом граду српско религиозно сликарство 19. века заступљено је најуспелијим и најрепрезентативнијим делом. У одлике тог даниловског стила свакако спада и повремено уношење извесних реалистичких црта у религиозне слике. Одједном, као да се гаси сликарева чежња за узвишеном, сублимираном лепотом иза које као да провирују и трепере далеки одједи Леонарда, Рафаела и Муриља.

Дејан Медаковић, 1968

Дуго неизвесна, па 1802. утврђена као година рођења, с презименом Данил или Данијел, само су нека од нејасних и расправљаних места Данилове биографије. На једној визиткарти запажено је да пише "Konstantin Daniel peintre", као део адресе на коју је без примедба примао пошту. Мина Карацић, Вукова ћерка, и сама сликар, насловила је посвету с речима "Dem gefeierten Künstler Constantin Daniel", с великим одушевљењем према његовој славној личности и исписивањем имена које је, пренето из немачког и француског, доносило варијанту Данијел. Несигурности је увек било и у утврђивању Даниловог школовања. Упркос његовим тврдњама да је био самоук, савременици су говорили да је био "академик", школован у Берлину, Минхену и Риму. Није се сматрало случајношћу што је поседовао скупоцено илустроване публикације управо из Минхена, Берлина, Штутгарта. О везама са Европом и укусу сведоче записи да је поседовао "Распеће", Микеланђелов рад вредан тада најмање 20.000 форинти и предмет који није могао бити набављен у "доњој Угарској".(...)

Остао је у сећању као маестро који није био шкрт у давању савета, те није чудо што се његов утицај пренео чак на петнаестак младих сликара који су краће или дуже време били његови ученици и помоћници, међу њима Константин Пантелић, Јован Поповић, Урош Кнежевић и Ђура Јакшић. Дуго настањен у Великом Бечкереку, поштован и омиљен, примао их је у кућу, користећи их и за испомоћ на обимним црквеним наруџбинама, створивши предуслове да се утицај на њих назове "Данилова сликарска школа".(...)

Данилова сликарска каријера распрострајена између 1825. и 1873. пружа многобројне потврде разлозима велике популарности његовог сликарства, које је дало обележје читавој једној епоси у српској уметности новијег доба. Мада је за биографа имао једног од својих ученика, сликара Лазара Николића, нису познатији детаљнији подаци ни о тим почецима. Ипак, делатност је започео као портретист у јужном Банату. Његов дар су открили најпре Панчевци који су му као двадесетпетогодишњаку поверили да у њиховој новој Успенској цркви наслика иконостас.

Данилове иконе је уоквирила резбарија тада најбољих мајстора, из арадске породице Јанић, али тако да није било стилског раскорака, без обзира на то што се у односу на класицистичко-ампирске мотиве позлаћеног дубореза није поновило сликарство засновано на неком строжем искуству

класицизма. Данилов иконопис је био упућен на колористичке ефекте, на пробраност и прозачност тонова, какви нису део класицистичке цртачке строгости и тонске хладноће.

Миодраг Јовановић, 1993

У Даниловим портретима постоје две основне фазе које су и важан основ за приближно датирање. У првој колорит инкарната има црвенкасто жућкасте тонове, оплеменеене финим модулацијама, које се управо толико разликују да обогашују једну форму а не разбијају је драстичним контрастима. Та особина се показује нарочито у женском портрету у 1825 (Народни музеј у Београду). Већ тада Данил иступа као мајстор валера. Он наглашава извесне форме, сенку носа, делове уста или очију, само толико колико је потребно да се они разликују, али не и да се намећу. То осећање за меру у односима чини главну драж његових портрета, то је обележје по коме се одмах познаје шта је рађено његовом руком. Та особина се налази и у другој фази његовог колористичког развоја у којој инкарнат еволуира у црвено љубичасту хроматику која остаје до краја. Прелази – passages – постају још финији и блажији. Паралелна појава види се и у црквеном сликарству где боје постају плаве и љубичасте, увек модулисане са финесама. По томе се Данилово сликарство разликује од назаренског. Данил је био колористичка природа и он је форму неговао зато што је то тражило оно доба. Али његов лични удео и његова оригиналност огледају се нарочито у обради колорита.

Павле Васић, 1961

Ученик Арсе Теодоровића био је Константин Данил или као што се често писаше: *reintre Daniel* (сликар Д.). Данил је рођен око 1803-1805. у Лугошу. Говоре неки да је Немац, али без основа, као што то Немци знаду са великим људима. У великој француској револуцији око год. 1796-98. дође његов отац Рус пореклом, као руски војник у Угарску, и пошто се сви војници који су са Суваровим по Швајцарској се били у отачбину се врате, остане његов отац у Лугошу, ту се ожени и сликара потоњег Данила роди. Мати му је Српкиња била. Као младић провео је неко време код А. Теодоровића у Темишвару, но због великог напредовања омрази га Теодоровић и набрзо га отера. Отуда оде једном фреско-молеру, који се добро и у сликању масном бојом разумеваше. Пошто је код њега неко време провео, оде, и почне сам радити. У годинама 1828. до 1830. радио је панчевачку саб. цркву, добричку 1852. до 1854. темишварску, уздинску и јарковачку. Круна целог његовог делања је јарковачки иконостас.

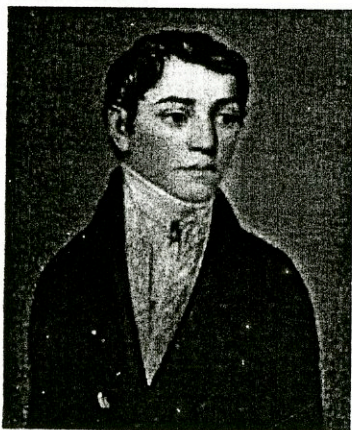
Читав иконостас састоји се из неколико грдних икона, особито васкрсење у очи упада са својим чаробним изгледом. Мислио би човек да је у

Санто Паоло, или у каквом Лувру кога је један вештак најразличитијем производима, наравно вештачким како се само замислити може украсио. Рекао би човек да је ту на највишем степену био. Све су његове слике идеалне и живље него да су у природи. Његове су богородице нежне пуне смирености, држе већином бео цвет и малог Христа у руци и потпуно одговарају опису светог писма. За њежно имао је тицијанову руку. Од ученика његових није га ни један превазишао.

Лазар Николић, 1895

Јер Данил је, у својој провинцијској повучености, пратио развитак духовног превирања и уметности у свету; кроз цео живот, наима, претплаћивао је неколико немачких и француских уметничких часописа и илустрација, а био је и ревностан читач књига. Иако по спољашности и у друштвеном дотицају скроман, он је био свестан своје вредности. Једном, вративши се из Беча, а и говорећи о бившој Илочкој Галерији, изјавио је да он већ више нема шта да учи ни од ренесанских ни од фламанских ни од нидерландских мајстора. Пред смрт је радио на великој слици *Свете породице*, Богородице и Јосифа над Исусом у колевци, по оној својој у Јарковцу, за светску изложбу у Бечу, и говорио је: - "*да они тамо виде шта и ми овде знамо!*" Зар нису сличне речи Корецовом *Anch'io sono pintore!*? Нажалост, смрт га је однела усред рада на тој слици, те се она, недовршена, налази данас код г. Вујића.

Милан Кашанин, 1927

Константин Данил: *Млади Павле Јагодић*

Константин Данил: *Барбара Зеленкај*

РЕПРОДУКЦИЈЕ

1. Свети Никола (храм св. Георгија у Сомбору) / Константин Данил. - Сомбор : Информативни центар, [б. г.]. - 1 репродукција
ФГ II 1864
2. Барбара Зеленкај / Константин Данил. У: Галерија Матице српске / Лепосава Шелмић и др. - Нови Сад : Галерија Матице српске, 2001. – стр. 383
IV 22878
3. Млади Павле Јагодић од Крњаче / Константин Данил. У: Галерија Матице српске / Лепосава Шелмић и др. - Нови Сад : Галерија Матице српске, 2001. – стр. 381
IV 22878
4. Петар Јагодић од Крњаче / Константин Данил. У: Галерија Матице српске / Лепосава Шелмић и др. - Нови Сад : Галерија Матице српске, 2001. – стр. 382
IV 22878
5. [Архангел Гаврило] / [Константин Данил]. - [Нови Сад : Библиотека Матице српске, 2002]. - 1 репрод.
Фг II 2822

Константин Данил : *Богородица*

6. [Богородица у богородичину столу Срп. прав. цркве у Јарковцу] / [Константин Данил]. - [Нови Сад : Библиотека Матице српске, 2002]. - 1 репрод.
Фг IV 172
7. [Богородица у богородичину столу Срп. прав. цркве у Јарковцу] / [Константин Данил]. - [Нови Сад : Библиотека Матице српске, 2002]. - 1 репрод.
Фг III 481

8. [Богородица] / [Константин Данил]. - [Нови Сад : Библиотека Матице српске, 2002]. - 1 репрод.
Фг IV 171
9. [Еванђелист Јован] / [Константин Данил]. - [Нови Сад : Библиотека Матице српске, 2002]. - 1 репрод.
Фг III 480
10. [Еванђелист Матеј] / [Константин Данил]. - [Нови Сад : Библиотека Матице српске, 2002]. - 1 репрод.
Фг III 479
11. [Мртва природа] / [Константин Данил]. - [Нови Сад : Библиотека Матице српске, 2002]. - 1 репрод.
Фг III 483
12. [Портрет Константина Данила] / [Урош Предић]. - [Нови Сад : Библиотека Матице српске, 2002]. - 1 репрод.
Фг III 478

Константин Данил: *Свети Ђорђе* (иконостас)

13. [Портрет жене Матије Куделића] / [Константин Данил]. - [Нови Сад : Библиотека Матице српске, 2002]. - 1 репрод.
Фг II 2821
14. [Портрет интендантског официра, око 1850] / [Константин Данил]. - [Нови Сад : Библиотека Матице српске, 2002]. - 1 репрод.
Фг II 2819
15. [Портрет официра, 1839] / [Константин Данил]. - [Нови Сад : Библиотека Матице српске, 2002]. - 1 репрод.
Фг II 2818
16. [Портрет Паје Палчике Николића] / [Константин Данил]. - [Нови Сад : Библиотека Матице српске, 2002]. - 1 репрод.
Фг II 2820

17. [Портрет сина историчара Швикера] / [Константин Данил]. - [Нови Сад : Библиотека Матице српске, 2002]. - 1 репрод.
Фг IV 169
18. [Св. Ђорђе] / [Константин Данил]. - [Нови Сад : Библиотека Матице српске, 2002]. - 1 репрод.
Фг IV 170
19. [Флора] / [Константин Данил]. - [Нови Сад : Библиотека Матице српске, 2002]. - 1 репрод.
Фг IV 168

Константин Данил: *Флора*

КАТАЛОЗИ

20. Изложба старог српског сликарства у Војводини и VI jugoslovenska umetnička priredena o proslavi stogodišnjice Matice srpske u Novom Sadu, juna 1927. / [каталог уредио и опремио Мих. С.П. Петров]. - [Нови Сад : Матица српска], 1927. - 70 стр.
Ук I 601
21. Сликаство и вајарство народа Југославије XIX и XX века. - [Београд : б.и.], 1946. - 20 стр.
Ук III 3814
22. Каталог Галерије слика / Музеј града Београда. - Београд : Музеј града Београда, 1949. - 15 стр.
Ук II 48
23. Српска уметност новијег доба / Зора Симић-Миловановић. - Београд : Народни универзитет, 1950. - 42 стр., [66] стр. с таблама
III 20009

24. Изложба Сликарство у Панчеву од XVIII до XX века. - [Панчево : Народни музеј], 1953. - 10 стр.
Ук II 4819
25. Изложба српског сликарства у Војводини XVIII и XIX века. - [Нови Сад : Галерија Матице српске], 1954. - 15 стр.
Ук II 2565
26. Галерија Матице српске / [каталог саставили Миливој Николајевић, Олга Микић и Бранислава Радонић. - [Нови Сад : Галерија Матице српске], 1958. - 62 стр.
Ук III 3924

Константин Данил: *Богородица*

27. Константин Данил и његов круг / [организатор Дом културе "Олга Петров" у Опову [и] Народни музеј из Београда. - [Опово : Дом културе ; Београд : Народни музеј], 1968. - [16] стр.
Ук III 4601
28. Константин Данил и његови следбеници / [аутори изложбе Никола Кусовац, Веселин Лађић]. - [Београд : Народни музеј], 1983. - 1 пресавијен лист ([6] стр.)
Ук II 7803

ЛИТЕРАТУРА

29. Vidéki levéltárca. U: Pesti Hirlap / Landerer Lajos. - br. 45 (nyárelő 5. 1841), str. 377.
P V 7159
30. Садашњи Србски вртни живописци / Сергије Николић. У: Седмица. - Год. 1, бр. 15 (4. Октобра 1852.), стр. 116-117.
РПСр III 20

31. Неколико српских сликара : прилог историји те вештине у нас / Е. Петровић. У: Застава. - Год. 9, бр. 103 (1. (13. септембра) 1874.), стр. 2-3.
П V 63
32. Константин Григоријевић Данил / Ј. Николић. У: Застава. – Год. 4, бр. 52 (10. (22) април 1879.), стр. 2.
П V 63
33. Нови Сад, 14. априла. У: Застава. - Год. 14 (15. (27.) априла 1879.), стр. 3.
П V 63
34. Лазар Николић / написао Владимир Николић. - У Земуну : Штампариа С. Пајић, 1890. - 25 стр.
П. о.:" Ново време" за год. 1890.
П 6266
35. Српски сликари / написали Лазар Николић и Владимир Николић. - [Земун : В. Николић], 1895. - [2], IV, 192, [1] стр., [1] лист с ауторовом сликом
П 439586

Константин Данил: *Арханђел Гаврило* (иконостас)

36. Даниелове слике / В. П. У: Политика. - Год. 20, бр. 5661 (27. јануар 1924), стр. 5.
П V 594, П V 580,
37. Изложба Даниелових слика / Вељко Петровић. У: Политика. - Год. 20, бр. 5675 (10. фебруара 1924), стр. 5.
П V 594, П V 580,
38. Откривена је једна Даниелова слика. У: Политика. - Год. 23, бр. 6589 (29 август 1926), стр. 5.
П V 594, П V 580,

39. Српска уметност у Војводини / Вељко Петровић и Милан Кашанин. - Нови Сад : Матица српска, 1927. - 135 стр., 202 листа с таблама IV 4301
40. Две значајне уметничке изложбе у Н. Саду / Мих. С.П. Петров. У: Летопис Матице српске. – Год. 101, књ. 314, св. 4 (октобар-децембар 1927), стр. 99-106.
П II 951, ПМС II 1

Константин Данил: *Еванђелист Матеј*

41. Пронађена је једна непозната слика Константина Даниела / С. Јовановић. У: Време. – Год. 9 (3. јул 1929), стр. 1.
П фол 294
42. Народна енциклопедија српско-хрватско-словеначка. Књ. 1, А-З / Ст. Станојевић. - Загреб : Библиографски завод, [1925]. - 852 стр.
Пр 112
43. Константин Данијел као портретиста / Павле Лагарић. У: Летопис Матице српске. – Год. 107, књ. 336, св. 1 (април 1933), стр. 66-68.
П II 951, ПМС II 1
44. Константин Петровић-Даниел / Стојан Трумић. У: Војвођански зборник. – Год. 1(1938), стр. 133-136.
СvР II 26
45. Српско сликарство у Војводини / Зора Симић Миловановић. У: Вардар. - (1940), стр. 100-120.
П II 15268
46. Изложба српског сликарства XVIII и XIX века / [предговор написао Вељко Петровић. - Београд : Уметнички музеј, 1945. - 24 стр., [6] стр. с таблама репродукција
Ук III 3382

47. Константин Данил / Зора Симић Миловановић. У: Летопис Матице српске. – Год. 125, књ. 364, св. 6 (1949), стр. 345-355.
П II 951, ПМС II 1
48. Crkvene starine u srpskim crkvama i manastirima Banata, Rumunije i Mađarske / L. Mirković. У: Споменик. – Год. 1 (1950), стр. 1-20.
П III 1257
49. Војвођански сликари у Србији : (1817-1850) / Павле Васић. У: Научни зборник Матице српске. Серија друштвених наука. – Св. 1 (1950), стр. 93-109.
П II 805
50. Рестаурација портрета у Панчеву / П. Ј. У: Зборник Матице српске. Серија за друштвене науке. – Св. 1 (1950), стр. 296-297.
П II 805
51. Народни музеј Београд / [сарадници Вељко Петровић ... и др.]. - Београд : Народни музеј, 1952. - 90 стр., [3] пресавијена листа, [35] листова с таблама
Тв II 585
52. Прилози за живот и рад српских уметника из Војводине. 4, Урош Кнежеввић као Данилов ученик / Павле Васић. У: Зборник Матице српске. Серија за друштвене науке. – Св. 3 (1952), стр. 78-84.
П II 805
53. Портрети Константина Данила : (поводом осамдесетогодишњице смрти уметника) / Зоран Маркуш. У: Летопис Матице српске. – Год. 129, књ. 372, св. 1-2 (јул-август 1953), стр. 49-61.
П II 951, ПМС II 1
54. Прилози биографијама наших сликара : из Архива Матице српске : (записници седница од 1826 до 1900 године) / Катарина Амброзић. У: Зборник Матице српске. Серија за друштвене науке. – Св. 6 (1953), стр. 167-187.
П II 805
55. Које је слике поклонио Јоца Вујић из Сенте Београдском универзитету / Дим. Кириловић. У: Зборник Матице српске. Серија за друштвене науке. – Св. 8 (1954), стр. 160-164.
П II 805
56. Из сликарства и примењене уметности Војводине / Оливера Милановић. У: Грађа за проучавање споменика културе Војводине. 2. – Књ. 2 (1958), 99-146.
Рд IV 7/2
57. Живот и дело Константина Данила : (одломак из есеја) / Стојан Трумић. У: Панчевац. - Год. 7, бр. 279-280 (1. мај 1958), стр. 5.
П V 562
58. Константин Данил : из културне прошлости Панчева / Стојан Трумић. У: Панчевац. - Год. 8, бр. 329 (11. април 1959), стр.5.
П V 562

59. Константин Данил / [уводна реч Павле Васић]. - Зрењанин : Народни музеј, 1961. - 140 стр., [66] стр. с таблама илустрација
Ук III 5283, III 16126
60. Enciklopedija likovnih umjetnosti. 2, D-Ini. - Zagreb : Leksikografski zavod FNRJ, 1962. - 699, [82] стр. с таблама, [22] листа с таблама
Пр 1575
61. Класицизам код Срба / Миодраг Коларић. - Београд : Просвета, 1965. - 212 стр.
III 19816

Константин Данил: *Портрет Еуфемије Јеце Јагодић*

62. Школа Константина Данила. - Зрењанин : Народни музеј, 1967
III 24393
63. Константин Данил / Дејан Медаковић. У: Српски сликари XVIII-XX века / Дејан Медаковић. - Нови Сад : Матица српска, 1968. - Стр. 105-131.
III 29041
64. Reflet du coeur de Notre-Dame de Paris / Boris Lossky. - Нови Сад : Матица српска, 1971. - Стр. 343-347, [2 л. слика]
П.о.: Зборник за ликовне уметности ; 7.
III 253207
65. Impulsurile timpului / Adrian Negru. - Novi Sad : Libertatea, 1990. - 55 p.
II 315608
66. 100 најзнаменитијих Срба / [приређивач Звонимир Костић. - Београд : Принцип ; Нови Сад : Ш-Јупублик, 1993. - XX, 617 стр.
III 409165

67. Српски сликари XVIII-XX века / Дејан Медаковић. - Београд : Просвета, 1994. - 261 стр.
II 421743
68. Есеји о војвођанским сликарима и други есеји / Стојан Трумић. - Панчево : Заједница књижевника Панчева, 1997. - 157 стр.
II 442011
69. Constantin Daniel / Adrian Negru. – Panciova: Libertatea, 1999. – 108 str.
M III 16314
70. Галерија Матице српске / Лепосава Шелмић и др. – Нови Сад: Галерија Матице српске, 2001. – 700 стр.
IV 22878

Константин Данил: *Евађелист Јован*

КОНСТАНТИН ДАНИЛ
1802 - 1873

Издавач
Библиотека Матице српске
Нови Сад
Матице српске 1

УРЕДНИК
Миро Вуксановић

АУТОРИ КАТАЛОГА
Ксенија Светличић и Славица Крстић

ПРИПРЕМА
Ксенија Светличић

УМНОЖАВАЊЕ
Миранда Бадњар

ПОВЕЗ
Милорад Родић

ТИРАЖ
50 примерака